

ზანი ბაჟმთისა წლიურად—2 მ. 50 კ. ნახვარი წლით—1 მ. და 25 კაპ. 1 თვით 25 კაპ.

თითო ნომერი 5 კაპ.

განცხადებათა ზანი: პირველ გვერდზე პატრის სტრუქტურა 15 კ. უანსაჟელ გვერდზე—10 კაპ. ტექსტის ზედაგულ—20 კაპ. სამგლო გიარო ბნეხადების ერთეულ დაბეჭდვა—3 მან.

# თეზი

ს ა პ ო ლ ი ტ ი კ ო დ ა ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ო ბ ა ზ ე მ თ ი . გ ა მ ო დ ი ს ო რ ზ ა ზ ა თ ო ზ ი თ

## მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის

ორშაბათის საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი  
მესამე

# „თეზი“

წელიწადი  
მესამე

რედაქცია და კენტრა: Редакция газ. „ТЕЗИ“ д. Диасамидзе Ольгинская 4

გაზეთი სდგას პარტიული გარეშე  
გაზეთი გამოვა იმავე პროგრამით. როგორც 1911 და 1912 წელს.  
ის სელისმომწერლები, რომელნიც ამ სანად

## გადისდინ გაზეთის წლიურ ფასის მიიღებენ

1 მარტში. ს. აბაშელის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით; ბიოგრაფიით და ბ. ივანე ზოგადილის კრიტიკული წერილით.  
2 ნოემბერში. კ. მაჟარაშვილის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით და ბიოგრაფიით.

ფასი გაზეთისა: წლიურად—2 მ. 50 კაპ; ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ. ერთი თვით—25 კაპ.

კონტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 10 საათიდან 2 საათამდე.  
რედაქტორ-გამომცემელი ბრ. დიასამიძე.

## ქართული თეატრი

ზაბაძის, 27 აპრილს, თბილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოება გამართავს

## კონცერტს

1. განყოფილება. მ. მ. იპოლიტოვიჩის სიუიტა „ივერია“ შესარულდებს „ახალი კლუბის“ გადმოცემული ორკესტრით.
  2. განყოფილება. მე-მე მოქმედება ქართული ოპერის: „აბესალომ და ეთერი“ ზაქ. ფალიაშვილისა; ლიბრეტო პ. მირიანაშვილისა.
  3. განყოფილება: ა) ქართული ხალხური სიმღერები და სიმ. ქალ-ვაჟთა ხოროს და ორკესტრისათვის. ბ) ნაწყვეტები ოპერებიდან „აბესალომ და ეთერი“. მონაწილეობას იღებენ: ქ.ბ. კოლოტეისა, პრესინსკისა, კოვალენსკისა. ბ.ბ. გოფ-მანი, ლუელი და აგასოვი.
- ქართული ფილარმონიული საზოგადოების ხორა და „ახალი კლუბის“ გადმოცემული ორკესტრი ბ. ზაქ. ფალიაშვილის ლიტბარობით.
- ფასები საბენეფისო.
- ბილეთების დაკვეთა შეიძლება კასაში.

## ახალი კლუბი

ორშაბათს 22 აპრილს, 1913 წ.

ჩამოშობრივი

## საოჯახო საღამო

### სინემატოგრაფიული სურათები

შეძლებს დაუგრავს ორკესტრი.

დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

## ახალი კლუბი

ორშაბათს, 24 აპრილს, და პარასკევს 26 აპრილს გაიმართება

## ჩვეულებრივი საოჯახო საღამო.

შემდეგი პროგრამით: სინემატოგრაფის საშუალებით აწვევენ საინტერესო სურათებს. ➔ „ახალი კლუბის“ სიმებიანი ორკესტრი ს. პრესინსკის ლიტბარობით დაუკრავს სხვადასხვა მუსიკალურ პიესებს.

დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

## ქართული თეატრი

ორშაბათს 23 აპრილს, დილით თბილისის ქალთა უმაღლეს კურსების ლექტორი სარგის კაკაბაძე წაითხავეს ქართულად საჯარო ლექციას თემაზე:

## შოთა რუსთველის ცხოვრების დრო

(ორ ნაწილად)

ლექციის შემდეგ შესდგება აზრთა გაცვლა-გამოცვლა, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ (გვარები ანბანზე): იუსტინე აბულაძე, სერგეი გორგაძე, ექვთიმე თაყაიშვილი, დავით კარიკაშვილი და მისე ჯანაშვილი. თეგვლობარედ იქნება გრიგოლ რობაქიძე. შემოსავალი გადადებული ავეფის ტყვისისა ახალ ტექსტის გამოსაქმედ. დასაწყისი 11 საათზე: ბილეთები იყიდება.

## გუგუშვილი სატიკო

ყოველთვის ცოცხალი თვზი და აზიური სკეჩები

ასხლის სწოვაცით

გამსადებთ სხიდეებს, ზიენიკებს, რომლისთვისაც გვაქვს დამსადებული განიერი დიდი აივანი ას სულზე მეტი დაუტევა.

◆◆◆ ფასები ძლიერ ზომიერია. ◆◆◆

## ამ მოკლე ხანში გამოვა ახალი მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში

### მისკლად და ნახატებით.

იქვე იქნება მოთავსებული რაჭა-ლეჩხუმის რუკა (ქარტა) და

აკაკის ახალი პოემა „რაჭა-ლეჩხუმი“

ფასი მხოლოდ ხელის მომწერლებისათვის—1 მ.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში—„თემის“ რედაქციაში, წერა-კითხვის საზოგადოების მ.ლაზაში იოზა ისაქაძესთან, წიგნის მაღაზია „ცოდნა“ სოსიკო მერკვილაძესთან, რკინის გზის სადგურზე „ბუფეტში“ ნოე გოშაძესთან, დეპოში—ალან ტორიშვილისთან. ქუთაისში—ის. კვიციძის „მერვის“ კონტორაში. ქ. ბაქოში—ინლი-კო ჯაფარიძისთან და მისივე ფონისთან. დ. ონში—დავით კერესელიძისთან. ს. წესში—ვანო ქიქინაძესთან. ს. ამბროლაურში—მეფთაქე აპკ მაჟარაშვილსთან. ს. ჭრებლაურში—კაკო ლილეიანთან.

## ქუთაისის გუბერნიისათვის, ბათუმის და სოხუმის ოლქებისათვის

### რუსეთის საურთიერთო დამზღვევ კავშირის

### წარმომადგენლად

## მე და ვანიშენი

## იოსებ გრიგოლის მე კემულარი,

რომლის კონტორა იმყოფება ქ. ქუთაისში, მიხეილის ქუჩა, სახლი № 57.

რუსეთის საურთიერთო დამზღვევ კავშირის დაარსებული 1903 წელს, მოქმედობს 3.000.000 მან. საწილისფულით თანხით; კისრულობს შედგარიან ტარიფთა ქონების დაზღვევას ცეცხლისაგან, აწყობს ავტომატურ ცეცხლის მქონეებს (სპრიკლერებს) ფაბრიკებსა და ქარხნებს.

კავშირის დამზღვევნი მონაწილეობას იღებენ მოგზაურობაში, ზარალში კი წილი არ უღებენ.

მთავარი წარმომადგენელი კავკასიისა და ამიერ კავკასიაში რუსეთის საურთიერთო დამზღვევ კავშირისა არ. ნაზ მილოზნი კავკასიის განყოფილების კონტორა: თბილისი, სერვის ქუჩა, № 1.

## თბილისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამული ბანკის

### ზედამხედველი კომიტეტი

აუწყებს ბბ. ბანკის რწმუნებულთ, რომ მიმდინარე წლის 23 მაისს, დილის 11 საათზე თბილისში, ფრიდლინის ქუჩაზე, ბანკის ბინაზე, დანიშნულა რწმუნებულთა

## წლიური კრება

განსახილველი საგნები:

- 1) ბანკის მოქმედების ანგარიში 1912 წლის განმავლობაში და გამგეობის ამის შესახებ მოხსენება.
- 2) ზედამხედველ კომიტეტის ანგარიში 1912 წელს.
- 3) მოხსენება ბანკის სასამართლო საქმეების შესახებ.
- 4) მოხსენება ბანკის ბაჟის ავტოტურისათვის სახლის შეძენის შესახებ.
- 5) მოხსენება მართვა-გამგეობაზე შესატანის შემოქმედების შესახებ (წესდების § 27).
- 6) მოხსენება წესდების § 100 შეცვლის შესახებ.
- 7) ბანკის ხარჯთ-დარიცხვა 1913 წელს და არსებულ შტატების შეცვლა.
- 8) არჩევნები შემდეგი პირებისა, რომელნიც რიგით სტოვებენ თანამდებობას: გამგეობის თავმჯდომარის უგანათლ. თავ. მ. ა. გრუზინსკის, გამგეობის წევრის თავ. დ. ა. ფაქედინის, დამფასებელ კომისიის წევრის ს. ნ. ყაზახიშვილისა, იმავე კომისიის წევრის კანდიდატების ს. ვ. ყიფიანისა და ზ. ზ. მაკვარიანისა, აგრეთვე არჩევა დამფასებელ კომისიის წევრის თავ. გ. ი. რატაშვილის მაგიერ, რომელმაც ვადამდე დასტოვა თავის თანამდებობა.

კრება მიიწი შესდგება რამდენი რწმუნებულნიც უნდა დაესწროს.

## კნ. ევატირინე დიასამიძე-წერეთლისა

პარიზში პროფესორ ლიუგერის ხელსაქმითა კურსებზე სწავლა—დამთავრებული,

ასწავლის: 1. მხატვრულ ბეჭდვას ლითონზე (მეტალოპლასტიკას.)

2. მოზაიკის გაკეთებას ტყავზე

3. მხატვრულ ბეჭდვას ტყავზე.

4. მხატვრულ ამოწმას ხავერდზე.

5. მხატვრულ ამოწმას ხეზე ტარსითი (ერთგვარი დანა)

6. მაკრამეს (მხატვრულ ქსოვილებს)

## ბინა:

იზმაილოვის ქუჩა, პეტროვის სახლი № 9 ვერის მოედნის ახლოს.

„გ ა მ ო ც ე ა ს ო რ ა ჯ ა ნ ი ს ა“

## დაიხმჯდა და გაიშვილა გასასყიდალ

სააღდგამო საჩუქარი ბავშვებისთვის

## მცხარე

ლექსები, სურათები. შ. ქუჩუაშვილისა.

ფასი 20 კაპ.

იყიდება ყველა საქართველოს წიგნის მაღაზიაში. ვისაც სურს პარტიკობით ყიდა მან უნდა მიმართოს შემდეგი ადრესით: თბილისი სტამბა „სორაპანა“.

ხელ-მოწერადი წერილები არ დაიხმადება.

დაწერილ წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია ინახავს მხოლოდ იმ კერის განმავლობაში, პასუხისათვის საჭიროა ფოსტის მარკები. რედაქტორის ნახვა შეიძლება ყოველდღე კორა-უშვების გარდა 10 საათიდან 1 საათამდე რედაქციაში Олывинская, 4 д. Диасамидзе ხელის მოწერა და განცხადებანი მიიღება აქვე კერა უქმე დღეებს გარდა

რწოვოს კეთილშობილ რისხვით სასვე წერილი არ მოეთავსებინა „გოლოს მოსკვის“ გაზეთში.

მხოლოდ ამითი წყალობით შევიტყუეთ, რომ მაისის პირველ რიცხვებში მოსკოვში შეიკრიბებიან მართლმადიდებელი პატრიარქები: მსოფლიო—გერმანე, ალექსანდრისა—ფოტი, იერუსალიმისა, —და—მიანე და ანტიოქიისა—გრიგოლი, რომელიც ამ ვაშად რუსეთში იმყოფება. ამით, თურმე, რუსეთის სხვა საეკლესიო საკითხების გარდა, უნდა გადასწყვიტონ საკითხი ქართულ და რუსის ეკლესიის საბოლოო შეერთების შესახებ, ე. ი. უნდა მოესპონ ჩვენს ეკლესიას ოდნავ შეჩინილი ეროვნული ნასახი. იმათვე გეცნობენ ისიც, რომ მსოფლიო პატრიარქს გერმანეს უფრო უთქვამს მოსკოვში მისვლაზე და განუცხადებია ამ დასტურს ჩემგან ვერ მიიღებთ, რადგანაც მე საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის მომხრე ვარ.

როგორცა სჩანს, რუსეთის ეკლესიის მმართველ უმაღლეს ბიუროკრატის განუზრახავს უკანასკნელად მძლავრად მოუქნიოს მომავლინებელი მახელი ჩვენს სამშობლო ეკლესიას.

გასაკვირალი არ არის, რომ ჩვენში ამ უსიამოვნო ამბავმა სამართლიანად აღაშფოთა ყველა შემწეული ქართველი, მიმართულების განურჩევლად.

ჩვენმა პრესამ ხმა უკვე ამოიღო. როგორც შევიტყუეთ, სხვა და სხვა ჩვენი საზოგადოებრივი ჯგუფები და წოდებანიც აპირებენ თავიანთი აზრი წარმოასთქვენ განზრახულის შესახებ და შესაფერის ზედამხედველობა აღძრან სადაც ჯერ არს.

ჩვენ ეს საერთო აღშფოთება კარგად გვესმის.

ხალხი 15 საუკუნის განმავლობაში ამაყობდა თავის სარწმუნოებით. გაიძაბა, სარწმუნოებამ შეგვიანარჩუნა ეროვნული ელფერი, მიწა-წყალი და ნული იგივე სარწმუნოება შეიქმნება ახლა მიზეზად მისი დამბოხისა?!

ეს დაუჯერებელი ამბავია...

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენთან ერთად რუსეთის პრესის და საზოგადოების საუკეთესო ნაწილი მთლიან გაითვალისწინებს სრულ მანერლობას რუსეთის საეკლესიო ბიუროკრატის ნაბიჯისა. ამ შესუერებს ისიც კი ვერ შეუგნიათ, რომ საქართველოს ეკლესიის გაუქმება არა თუ პატრიარქთა კერძო კრების, არამედ თვით მსოფლიო კრებასაც არ შეუძლია.

ისინი იწვევენ პატრიარქებს მხოლოდ იმ იმედით, რომ დადასტურებინან თანთან განზრახვა და ამნაირად როგორმე გაამართლებინან ხალხის თილში თავიანთი უკანონო ქცევა...

მაგრამ, გგვონია, აქაც მოსტყუებებიან. თვით პატრიარქებში აღმოჩნდა უკვე ისეთი პირი, რომელმაც განაცხადა: მე საქართველოს საეკლესიო თვითმმართველობის მომხრე ვარო. ეს ის მსოფლიო პატრიარქია, რომლის საპატრიარქოში შედიოდა ქართული ეკლესია ავტოკეფალიის მიღებამდე.

ღიღი! ჩვენ სრული იმედ გვაქვს, რომ ჩვენთან ერთად რუსეთის პრესის და საზოგადოების საუკეთესო ნაწილი დაჰპობს ამ მანერ ნაბიჯს რუსეთის საეკლესიო ბიუროკრატისა.

რასა სდუმან ჩვენი დებუტატები? ნუთუ ხმის ამაღლება მთ მოვალოებას არ შეადგენს?!

სათათბროს სდომები თუ არ დაწეებულია, განა მის გარედ არა გაკეთდება?



ამ მოკლე ხანში ქართულ თეატრში გაიმართება ბ. გარეჯის კაპაძის საინტერესო საღამო, რომელიც არ წაწილისგან შესდგება. პირველი წარმოდგენა, რომელიც წარმოადგენს ქართულ სიტყვას „საქართველოს ტრადიციისა და ილია ქაჯაძის“ ეს სიტყვა მან წარმოადგინა რუსულად პეტერბურგში 15 მარტს გამართულ საღამოზე. ამ სიტყვამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა დამსწრეებზე.

მეორე წარმოდგენა ბ. ლეკტორის წაითხაეს რამდენსავე თავის საკუთარ მხატვრულ ნაწარმოებს.

კვირას 28 აპრილს ქართულ თეატრში დილის 12 საათზე ბ. ილია ნაკაშიძე წაითხაეს ლექსების შეგნება. თეატრში წარმოდგენილი ალბომი განათლების საფუძველია. აი ამ ლექსების მოკლე წინასიტყვი: რა არის აღზრდა-განათლება? თანამედროვე ოჯახი და სკოლა, ახალგაზრდობის წყობიერება რეგის მიზნები. თავისმოკლე ახალგაზრდათა შორის და ამ მოვლენის მიზეზები. აღზრდა-განათლების ძირითადი რეგორმების საკითხები. მომავალი ოჯახისა და სკოლის იდეალი. ახალი სკოლის მავალი თვით ევროპასა და რუსეთში. კავშირი მომავალი ოჯახისა და სკოლის შორის.

ეს ლექსები უნდა წაითხებოდეს 28 მარტს, მაგრამ არილი ჯორჯიძის გარდაცვალების გამო გადმოვიდა. ამიტომ წინადა აღბეჭდილი ბილითები გამოდგება 28 აპრილსაც.

აღდგომის ნომერში დაბეჭდილი ბ. გელას ნაწარმოები „მწუხრის ბაი“ ატარებდა გამოუგზავნა გაზ „თემს“ ჯერ ისევ შარშან, მაგრამ რადეკიამ, რადეკი გვიან მიიღო, ამიტომ ვერ მოახერხა წარმოდგენა საღამომო ნომერში. ახლა იგივე ნაწარმოები, ცოტად შეცვლილი, დაბეჭდა ქუთაისის გაზ. „დილის“ საღამომო ნომერში.

რადეკიამ მიიღო ამხანაგობა „ცისკარის“ სახალხო გამოცემა—ორი მოთხრობა: „დათა“—ი. ევლოშვილისა და „დიდების მიძიებელი“ ელ. შანშიაშვილისა და აგრეთვე ჟურნალ „განათლების“ აპრილის ნომერი, ბიბლიოგრაფია შედგენ ნომერში დაბეჭდვები.

## განხილული ლოცონი.

ქალაქის განაპირა უბანში, სადაც განსაკუთრებით მუშები ბინდობდნენ, ერთს ძველ ხაფი-მოკიდებულ სახლში შეკრებილიყვნენ მუშები თავიანთი სახლიდან დროს გასატარებლად. ზოგიერთნი გიტარის სიმღერს ატარებდნენ. დროს სათხოვეს ჩანგებზე დაეკრა. უფრო არ უთქვამს: აილი, დაეკრა, სვედიანი ხმით დაამღერა, შემდეგ გიტარა ძირს დაუშვა, ტარზე ხელმე დააწყო, ხელმეზე ნიკაბი ჩამოსდო და ჩუმად აცრებულა...

სედილის მომგვრელმა ლიონმა დააფიქრა ევლონი. მათი აზრი წარსულ დროში დანაწარმდა. გახსენდათ ამხანაგი არილი, ეხლა შორს გადაკარგული. წარმოიდგინეს მისი მღვდლანობა. შიმშილი, სიღარი, დაკნინა, დევნა და ყოველთვის ის, რაც მერ წოლათ მუშების ხედვას შეადგენს. ყველანი დარბს შესტკეოდნენ, მაგრამ ხმა კი ვერ ამოვიდნენ.

—საწყალი დარბი! ნუ გენაცვალე. მართლა ბავშვი ხომ არა ხარ? ამოვიწინებ ცრემლები... აქ გუშინ მიიღე არილისგან წერილი. კარგად ხომ არა ის, სხვა რაღა გინდა...

ამხანაგი ქალის დანუგებება ყრულ გაისმა ბაწია ოთხნახში. მასხილ არაგის გაუტოლა, თუმცა ზოგიერთნი სკამზე მჯდომარენი შეიშუშუნენ, ზოგი ადგა და გაღებულ ფანჯარას მიყრდნო. მარტო არილი-დარბა არ შეადგენდა მუშების ფეხების საგანს, დარბს ცრემლი რამდენიმე წლის წინად მავრალთა თავზე დატყდარ ქარტყილის მომგონებელი იყო.

—მაიკრეებს ამხანაგის სიტყვა—დაბრავა დღემდე ძველმა მუშამ მიხაკობ. საწყალი! რატომ უნდა იყოს საწყალი მუშა, რომელიც ჩვენი მღვდლანობის გასაუმჯობესებლად იბრძვის? შრომის... ბრძოლა და სიბრალული—ეს ორი სიტყვა ერთი მეორის დაკნინაა... საწყალი ის არის, ვინც ჩვენს წინაშეს ისაკუთრებს, არც ადრე, თუ გვიან, ხელიდან გამოვიტყდებით... რაც გვიან დადგება მათი დამარცხების დრო მათთვის უფრო

28 აპრილს დილით ქართულ თეატრში ბ. სარგის კაპაძის ქართულად წაითხაეს თავის მოხსენებას „შოთა რუსთაველის ცხოვრების დროს შესახებ“. შემდეგ გაიმართება საჯარო კამათი, რომელშიც მიიღებენ მონაწილეობას დ. კარიკაშვილი, ი. აბულაძე და ს. გორგაძე. აგრეთვე ბ. მოსე ჯანაშვილსაც ხელ-ახლა განუცხადებია სურვილი კამათში მონაწილეობის მიღებისა.

**ბალკანეთის ამბები.** სკუდარის აღების შემდეგ გარემოება ძალიან დაიბნეა. შავგორეთს ავსტრიის ზეგავლენით ახალგაზრდა სულთნის განაწესდა. ფლო, მაგრამ ის არ ნებდება. შესაძლებელია შეტაკება მოხდეს ამის გამო. გამწვავდა მდგომარეობა აგრეთვე სერბებს და სავერანეთის ერთის მხრით და მეორეს მხრით ბულგარეთს შორის ზოგიერთი დაპყრობილი ადგილების გამო. ამბობენ ბულგარეთს და ავსტრიას ფარული კავშირი აქვთ. ავსტრია სცდილობს ჩართვის ომში რუსეთს.

5 მაისს მოაწოდებდა მოხდება ილია ქაჯაძის ძეგლის კურთხევა. დიდის ამბით ემზადებიან ამ დღესასწაულს. ქართულ თეატრში იმავე დღეს გაიმართება დიდი საღამო დაუფიქრარ ილიას ხსენების აღსანიშნავად.

31 მაისს მოხდება ქუთაისში ადგილობრივი საადგილო-მშენებლო ბანკის რწმუნებულის კრება. განიხილვენ ანგარიშს, ხარჯთ აღრიცხვას და კიდევ რამდენსავე მოსხენებას ბანკის მოქმედების გაუმჯობესების შესახებ. უნდა მოხდეს აგრეთვე არჩევნები, რადგანაც გამგებობის თავმჯდომარეს მელქ. ფილავს, წევრს დავ. მიქელაძეს, ზედამხედველ კომიტეტის წევრთ: სვიმ. დავ წერეთელს და ვარლ. ქილაძეს ვადა გაუთავდათ სამსახურისა.

27 აპრილს ქართული ფილარმონიული საზოგადოება ქართულ თეატრში გამართავს საინტერესო კონცერტს, სხვათა შორის დასდგამენ მესამე მოქმედებას ბ. ზაქ. ფილავილის ახალ ოპერადან. „ბესლანოში და ეთრა“.

„თემის“ შემდეგ ნომერში დაბეჭდვები აკავის ახალი ნაწარმოები „სიხმარა“, რომელიც ეტება შოთა რუსთაველის.

ამ მოკლე ხანში „განათლების“ რედაქცია შეუდგება პრივიტ-ლიცენტი ივ. ჯავახიშვილის თხზულების „საქართველოს ისტორიის“ ბეჭდვას, რომელიც მე-

ორე პრივიტ-ლიცენტი ხსენებულ გაზეთის ამ წლის ხელისმომწერებს.

შოთას ძეგლის აგების გამოც. ბ. გარეჯიანი (კიშინი) მივიღებ **დავ. კარიკაშვილის** შემდეგი ბარათი: „მიიღეთ შოთადან ჩემი თანაგრძნობა ამ მართალად დიდი საქმის განხორციელებაში“.

აკაკიმ საჩხერეში მიიღო ზუგდიდის საზოგადოებისგან ევრესტის კლამი ზეწარწერით: „ზუგდიდი, ჩვენს სასიქადულო მეგობანს აკაკის. 6 მაისი 1912 წ.“ აკაკიმ შემდეგი მადლობა გადაუხადა: „წილიან გმადლობთ ყურადღებისათვის. ეს თქვენი გულუხვი ძლევნი ბევრად აღემატება ჩემს შრომას და მოღვაწეობას. მაგრამ, როგორც სახალხო მოღვაწე სიტკბოებითა და სიყვარულით გიძღვნი თუგულითადეს მადლობას“.

თბ. სათავად ანაბურა ბანკის წლიური კრება დანიშნულია 23 მაისს. განსახილველია ანგარიში, ხარჯთ-აღრიცხვა და რამდენიმე მოხსენება. ბალოს მოხდება არჩევნი. სამსახურის ვადა გაუთავდათ გამგებობის თავმჯდომარეს მიხ. გრუზინსკის, დირექტორს დიმი. ფავლინსკის, დამფუძნებელ კომისიის წევრს ს. ყაზახიშვილს და წევრის კანდიდატებს სე. ყიფიანს და ზაქ. მაქავარიანს. ასარჩევია აგრეთვე ერთი დამფუძნებელი გამარ. რატოვილის მაგიერ, რომელმაც ვადის გასვლამდე დასტოვა სამსახური.

მფრინავ ბესარიონ ქებურაძის ამას წინადა გაუთავდა მოტორის, რის გამოც ის ევლარ ანერხებს ფრენას. ფოთის საზოგადოებას უკისრია მოტორის შესაძენად ფული შეგროვდეს. ქებურაძის ერთი ფოთელი ამ შეგროვებით ფულისა უკვე გამოუგზავნეს ზაქ. რეისს რედაქციას. იმედი უნდა ექონოთ, რომ საქართველოს სხვა კუთხეებიც მომზადდნენ ფოთელების სიმათიურ მავალით და საშუალებას მისცემენ პირველ ქართველ ავიატორს თავის საწადელს მიაღწიოს.

ამ მოკლე ხანში „განათლების“ საზოგადოება მიიღებს ქარნიდან იმ ფირფიტებს, რომელზედაც აღმედილია ამას წინადა ჩვენი მეგობანს აკაკის მიერ გავმოფრეში ნათქვამი.

17 აპრილს, არტისტული საზოგადოების დარბაზში დებუტატმა „ზაველ“ მილიუკოვმა წაითხა ხვრად საინტერესო ლექსები „სამაღლის კრის-სის მიზეზები“ და ბალკანეთის კავშირი.

უამბო თავისიანების ამბავი. სტუმარ-მასპინძელი სახლის აივანზე გამოვიდნენ. კვლავ დაუკრეს ჩონგური, დამდურეს გიტარაზე, მაგრამ ჩანგი წინადადებულად აღარ ქეითინებდა, გიგური წკრიალი, ხმა-მაღალი სიმღერა მთელ სხეულში ძარღვებს ათრთოლებდა, გრძნობებს აღვიტებდა და იწვევდა ადამიანს თავგანწირულობისაკენ. მაღალი ხმა ნელ-ნელა დაბლდებოდა. მიყნარდებოდა, თითქმის სატრფოს ჩურჩულია ან წყაროს ღელეობა... მელიდონა ძალა-ნებურად გ. დავაშვილად გამწარებულ დატანჯულ ცხოვრების სიტკბოება-სიმწარეს, სიკაცხლეს დასიკვდის... ეს იყო მუშების სიმღერა, ამაში გამოიხატებოდა მუშების სიბრძნის წარსული, აწმყო და მომავალი.

მზე ერთხელ კაცე გათიანა ბუნებას; გააბრწყინა მკაცრი სწრაფობა, სიკაცხლეს მომსახი იარაღის წყობა, სიადნა-ც მაშინ, ზარბაზნები მშვიდ ზეფხივით აღეზღნე გაუპაღარ პირს... ათრთოლდა აიმიტიდა, უკანასკნელად ნელ-ნელა დაშალა თავისი სიბრძნე—ბრწყინებულა და ჩაესვენა შავი ზღვის იქით მეორე მხარის საზღვარად.

—ყმაწვილებო!—დაიძახა სამზარეულოდან დიასახლისმა ვაშომ,—ვისაც გინდა, მოდიოთ მომხმარებოთ: გავიტანოთ ხილ-ფულობა და შეგეტკეთ, ვისაც არა და ბრძანდებოდით...

ყველანი ფაშოცივიდნენ, თითქმის დაჯიბრებულნი, ვინ ვის გასწრობოდა, შეეცივიდნენ სამზარეულოში. გამოიტანეს ხილ-ფულობა, სამი ბოთლი ღვინო და... გაიმართა ლხინი.

მიხაკო, თუშა არ ამოუტრეკიათ, მარამ წინააღმდეგი არავინ იყო, როცა თვითონ იკისრა ტოლუმბაშობა და თითოეულად აღდგომიდა ყველანი, მოიგონა იტყვირთა და აქაურონი, მკვდარი და ცოცხალი, ტუსადი და თავისუფალი, შემდეგ ჩამოუარა ყველას, შეგროვდა ექვსი მანეთი და სამი შაური გადისა და დარბს არილისათვის გასაგზავნად ამხანაგებისაგან. დარბს სიამოვნებით მიიღო, თითქმის დაუშვამა მანეთი და სიყვარულით გაიმტკრა ცვირი საბოცში.

დასრულდა ლხინი. უკვე დადმებულ იყო, როცა დაიშალა განიგორა სახალხო საზოგადოება, სადაც ლექსები წაითხაეს, აგრეთვე სომხების საკითხის შესახებაც. აღნიშნა ამ საკითხის საერთაშორისო ხასიათი.

ესევე ლექსები განიგორა სახალხო საზოგადოება, სადაც ილაპარაკა აგრეთვე სომხების საკითხის შესახებაც. აღნიშნა ამ საკითხის საერთაშორისო ხასიათი.

ორსავე ლექსების ხალხი ძალიან ბლომად დაესწრო; მეტადვე პირველი ლექსის დროს დარბაზი სულ მთლად გაუმდილი იყო.

ეს ლექსები 3. მილიუკოვმა წაითხა აგრეთვე ბაქოში, სადაც ლექსების გამოვლენისთანავე მაშაღინათ ინტელიგენციის ზოგიერთმა წარმომადგენელმა ასტებს ხმაურ-ობა და სტვენა, მაგრამ ამ დროს დიდი ტაშისკრა ასტელა. ამ შემთხვევის გამო ახლა დიდი მითქმამოთქმა ბაქოში.

## განა წესია?!

განა წესია, ყმაწვილი კაცი, თუნდა ლამაზი, თუნდა მამაცი, ღამე მოვიდეს სახლის წინ ბაღში, შემოიხედოს ჩემს ფანჯარაში?!

ან რა წესია, ქალმაც შეხედოს, თავხედს თაი არ მოაჩილოს... მერე ღიმილი, ალერსი ტბილი, ციური გრძნობა, კონკრის ღეშილი...

პატარა ყურში—ნაზი სიმღერა, და შიშანი „არა, არ მწერა...“ ცრემლი შემწვრილი და შეფერილი ფიცა... მერე კი რაღაც... რაც მე არ ვიცი...

ბალი დატყდება და ჩადრს მოიხვევს... მატარებელი ჩადრისგან დასწევს... ყველითან ერთად მოწვევდა გული... და მკურნება ვარდის ბულბული...

განა წესია, ყმაწვილი კაცი, თუნდა ლამაზი, თუნდა მამაცი... დიას, წესა!.. სამოთხის წესი! იქ მოვიდნენ ტბილი ტალღების...

## ალექსანდრე ყანაგელი.

## გარდასვენების ღეოგა.

(გუგუნი ღეო ყანაგელს)

დიდი ხნის სამშობლოს მოშორებულ, მის სახლი ტბილ ხმას მოკლებულ, დადილი-დაქანტული, ურწმუნო გულით, ყარბი სულით—როგორც არილი, დავებებოდი, უბო ქვე-

იყო, როცა დაიშალა სტუმრები. ჯგუფად ჩავიდნენ უმთავრეს ქუჩაზე.

ქუჩა სავეს იყო მოსივრეებით, გვირდებილი უფლები ერთმანეთს. ელექტრონის უშუალო ანთება დიდობა სახლების მისვალ კარებს და მდიდარ მალაზიებს. ეტლი ეტლს ეჯიბებოდა: ამა რომელი გაუსწრობოთ. ეტლი უფლარდელად გვირდებოდა მოწილი კაცუნის სიამ-ვნება—კაცო-ფილების ღიმი უკრთოდა სახეზე, რომ ასეთი ყრადი მევეტე შეხვდა და აქებებდა წინ გაუსწარი სხეულს.

ჩვენი სტუმრები ნელა მიდიოდნენ. აი შეტრდნენ ერთ მალაზიის წინ.

—რა ღამაში ქალისა!—წამოძახა კატა, როცა აღმავალი მსგავსი ხის მოდელი დაინახა, მაგრამ უცებ გერ მოიხსარა იმდენად წაგვდა ცოცხალს!

ფეშქაში კატა! ხის ქალი უფრო მოგონს თუ მისი ტანისამოსი? შეგითხა მიხაკო, კატო მიხვდა თავის შეცდომას: —მე კი მართლა ცოცხალი ქალი მეგობარა... მისი ტანისამოსი რომ მოგცა... აღარ დამთავრა აზრი თითქო შეტრდა, თვალში ძირს დაშხარა და განიდან მიხაკის შეხედა.

—ხა, ხა, ხა! რა გულყვითლი ბავშვი ხარ, ამხანაგი! მოირთვი, ელოდე, ელოდე და სანამ ასეთი ტანისამოსი არ ჩაიცვით, მანამ... ვინატრო მინც, ნატრო აღრძალული არ არის. ტბილი სტრადი, მწვარე სინამდვილე კარგი, რომ... ეს ელექტრონი არ ანათებდეს ჩვენ სამოცელს,—და მიხაკომ ხელი გადუსვა თავის გახუნებულ პალტოს.

აღრე უნდადათ მოსვენება, რადგან დილით უნდა მისულყვენ სამშობლზე და გზა—შევიდობას უსურვეს ერთმანეთს.

II. კარგი ხანა იყო. „საზოგადოების“ სიმამატა ციხეებისკენ იყო გადახრილი. იქითვე მისწრაფოდნენ ყველანი, რადგან იქ ჰყავდათ ამხანაგი, მეგობარი, ნაცნობი. ქალბატონის თვლით უტკბოდა ერთმანეთს და საყვარელი გოგონა საყვარელ ტუსად ვასწრობდნენ შეხედვად და უსაყვარელად: არა გრძნობა შესაძებელია განა ეს არის შენი სიტყვა?

ყნის ქალაქის ამბავებზე ჯერჯერ და ჩემს თავს ვეკითხებოდი: რისთვის და ვარ მე?...

გელს კავშირი მიღრწინდა, სული შეთავდა—მაცოდა ალერსი, სამშობლოს კერა!..

უცხოთა შორის ეულად მყოფი, ვერ ვსწენდი მშობლიურ ენის სიტყვებს...

შავი, ბურუსიანი ქალაქის კედლები, სულს მიხუთავნენ, ამაოდ მოხეტიალე ქუჩის ბრბო მამრახება და არ ვიცოდი სად წავსულიყავი, სად დამესვენა...

იმდენი ბოლბა და გესლი, შური და მტრობა მქონდა გულში დავუბეჭდი, რომ სულს ძლივს ვითვამდი... ტბილი კი არ შემიწო, თორემ ჩემს ცრემლებით ქვას დავაღობდი...

მინდოდა გულს შემოწოლილი ბოლბა მომეშორებინა, მინდოდა მძიმე ფიქრები-საგან თავი გამეწათავისუფლებინა... მინდოდა ერთის წამით დამესვენა...

მინდოდა შორს, შორს წავსულიყავი... მოვშორებოდი ჩემთვის მუხანათად ქვეულ ქვეყანას და იქ... იქნებ როგორმე ცრემლი მეფუქვია...

ვტოვებდი ქალაქს და ტყით მოფენილ გორაკის კალთებს ვეტანებოდი... იგი მე ჩემს სამშობლოს მაგონებდა...

სიჩუმე იყო... არსიდან ხმა... მხოლოდ სადაც შორს, შუაგულ ტყეში, ხმაურობდა პატარა მდინარე...

ტკბილი და ცელქობით ქვიდან ქვეზე მტბობი, ხან აწვირებულნი და ხან წყნარი,—მისწრაფოდა იგი დამლობისკენ, თითქო იქ ყოფილიყოს მისი დანიშნულება, მისი მიზანია...

მომხილველია მისი გამუდმებითი რაკი რაკი, როცა მთა, დაბურთული ტყით, თითქმის ძილს მიცემული, საპრისებურ სიჩუმეშია ჩაფლული და მხოლოდ ცეცხლზე, მოტიკტკი მდინარე არღვევს მის მუხურობებს...

მალხაზია მისი წმინდა ფაქობი გული, მისი ბავშვური რწმენა, თავდაუწყებითი გატაცება...

ყოველი ტბიტი, ყოველი ფოთლი მასზე დაუფლებული ხეებსა, როგორც სარკეში ამოკრთის მის გულში...

ზღაღამდენი და წარმტაცია იგი მისი ამოსვლისა, მაშინ, როცა ფრინველი ფრთა ფრთას შემოკრავს, კიკიკეს და იწყებს, ტყეს და მღვლოს გამოადივებს.

ამ დროს, მიყრებულნი ტყეც თავს მაღლა იწევს, ყოვლ-ბილილი მასაც

ვინ ბრძანდებოდა შენთან ის ქალი-შვილი აბა, სიქვი? მატყუებ განა?!

ფეი ამწვიდებდა: „ნაცნობა არის, ამხანაგი, სირცხვილია ტბილი... გქონდა ჩემდამი ნილობა... იმისთვის. ხომ არ გიყვარვარ, რომ შენს მეტს არავის გამოველდებოდა?..."

მაგრამ შევევარებულნი მინც მჭვრიდა ცრემლებს, ექვი მინც არ შორებოდა სუსტ გულს... ქარტყილი ხან იქით იფეთებდა, ხან აქით დაიფუტებოდა. საით გადაიხებოდა ცხოვრების სასწორი დანამდვილებით არავინ იცოდა. მხოლოდ ერთი კი ცხადი იყო: თავის თა-ვად სწევდნენ მომენტის კითხვას: ხალხის უმეტესი ნაწილის შეუგნებლობა მოუშაღებლობა ცხადი ნიშანი იყო ხალხის დამარცხებისა...

გამიარჯვა სინდელე-შეუგნებლობა და ციხე-საკანესაც ფერი ეცვალა. ნაკლებ ზაიდოდნენ იქ მწახედლები და ისიც მხოლოდ გულითადი ამხანაგები...

ერთ ნახვის დღეს კიშბირში გაგზავრების წინ არილი ანუგეშებდა ნოხუც დედას მაშის და მეუღლე დარბს. არილი ხუმრობდა და იცინოდა. მაგრამ იცოდა ისიც, თუ რა ბოლბა იმარტებოდა დედის საყვარელ გულში, როცა მარჩინალს ვთხოვებოდა ვინ იცის რა დრომდე, რამდენი ხნით. იცოდა არილია თუ რა ღრმა დედის შვილისადმი სიყვარული, რა სათუთო სატრფოს გული, მაგრამ იგი მინც ხუმრობდა, არც შემიწო სხვაფრთხი: არ ჩილსა უყვარს მომბოლბი, მეუღლე, შვილი, მაგრამ არის კიდევ ამანუგ უმეღლესი, უსაყვარლესი, არის დიდი, წმინდა საქმე, რომლის დავიკრავინება ყველა დედების და ცოლ-შვილების ბედ-ნიერებას, მწუხარების დროის დასასრული, ქვითინის მოსაშობის ხანა, არილის სიყვარული უფრო ფართე იყო და არა ვიწრო, შინაურ, კერძო კერას მოუშორებელი...

—მაშ ასე დედი, ასე დარიკო! მე ხვალ მივდივარ... ამხანაგებს გადაეცემა თქვენი ყურადღება მოგაქცევნი, რაიმე საქმეს გამოანახებ, სანამ მე ჩამოვიდოდი. დიდხანს არ დაერჩები! ვიხედებ დროს თუ არა იმწას გამოვიქცევი...

—სუ, სუ, არ თქვა, არ იფიქრო,—

მოაფიხილებს, დილის ნიაცე-ტყუტუტებს ურხვებს და ფოთლებს აწეწებენ... ყოველი სულდგმული იღიბებს და დიდებულ ქიშის უვალბს მზის ამოსვლას... ქუთა—ქუთა!.. გიამახიან ამ დროს ჩიტები... ფრერ... შესრიალდებიან იგი-ნი ცის სივრცეში...

რა-რა-რა-რა!.. მირაკაკობს პატარა მდინარე...

მაშინ იგი უფრო ძლიერად, უფრო მედგრად იწყობს ხტუნობას და ხმა-ურობასაც უმატებს...

ქიკიკობს, ტიკიკობს, და მიქქუის ქვეით...

ყური წავუგდე მის ლიკიკის... დამიფუცდა მე ქალაქის ამბავებზე ჯერჯერ, მისი დღიური ქირ-ვარბი, შური და მტრობა, ფილიობა და გაიმეგრობა—თავი ოცნებას მივეცი...

...და წარმომიდგა მე ახალგაზრდა ქალი, ისეთივე წმინდა და სვეტაი, ისეთივე ლამაზი და ოცნებიანი, როგორც მდინარე...

მისი გიშვრითი შავი თმა ბროლის გულ მკერზე დაკნინებული... მის წმინდა თამარისებური სახე, ოცნებიანი თვლები, ჩემსკენ გამოიყურებოდა. ტრუნე თეთრი ჩადრი მქონდა წამოსხმული და მწყობრი, ლაიივი შეშობილი ტანით, ქანდაკებას მოგავფენებდა...

იგი მომიახლოვდა შესდგა და შემამოკერდა, თითქო მეკითხებოდა: რა გინდა შენ?...

„მე მინდა შენა, მინდა სიყვარული! შეგიძნება გახატებლობა მარკვი ქალწულო, რა მეშველება გარდმ-ხვეწილს. ვინ გაათაობს ჩემს გატყებულ გულს, დაივალე მოვიქანცე... ვერ ხელად როგორ დამარტობა ჩემი სახე?.. ვინ მომცემს მე კვლავ აღფრთოვანებას, ვინ მომცემს მე იმდეს და რწმენას? ვინ მოულებს ბოლოს ჩემს უზბო უველოდ ხეტაილს... სადაა ჩემი ბინა-საღებობა?..."

მეუღრობამ მოიცვა არე-მარე, ხეებს ზე შემომსდარმა ჩიტებმა თავიანთი ცივი-ბილითი შეამერეს, ხის ფოთლებს შორის უკლეს, თვით პატარა მდინარეც გაინახა...

მაშინ ქალწულმა მარჯვენა ხელი მაღლა ასწია, შორს მთებისკენ გაიშვრა და ერთ წერტილზე შეამერა... მესიქით გავიხედე და იქ... ათის ვერსის სიშორებზე—თვალ წინ გადამეშალა ქართლის სოფელი...

აგერ სოფლის თავში თვარად-შეღებლი, ერთგუმათიანი საყდარი... იმის

გენაცვალის დედა!—გააწვევინა მაშინ.

—გამოიქცევი არილი!—გულსიფანც ქალით შეგითხა დარბა.

—სწორედ მიკიკის თქვენი საქმე: შენი კი განსაკუთრებით დარიკო. ჩემს რომ გოლიმა დამაწყვედებენ, იგი ფართო ხალობს, ცხებებდა კედლებს ფრთებით, მკერდით, თავით. თავსუფლება უნდა მას და თუ კარი გაღებულნი დარბა, გოლიის პატრონს მიანერვება და არ გამოფრინდება გო







